
Quicksan Vlieghuis Gieten

Flora en Fauna

31 augustus 2010

Verantwoording

Titel	Quicksan Vlieghuis Gieten
Opdrachtgever	VOBRU b.v.
Projectleider	Joost Brilleman
Auteur(s)	Pieter Pelser
Uitvoering veldwerk	Pieter Pelser
Projectnummer	4691366
Aantal pagina's	21 (exclusief bijlagen)
Datum	31 augustus 2010
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
afdeling Bodem & Water
Transportweg 12
Postbus 722
9400 AS Assen
Telefoon (0592) 39 13 00
Fax (0592) 39 13 25

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-4691366PIP-gdj-V03-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding	7
1.1 Inleiding, aanleiding en doel	7
1.2 Natuurbeschermingswetgeving	7
1.3 Methode	8
2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten	9
2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling	9
2.2 Analyse aanwezige soorten	11
2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 soorten	14
3 Toetsing Flora- en faunawet	17
3.1 Inleiding	17
3.2 Overzicht effecten	17
3.3 Toetsing aanwezige soorten	18
3.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	19
4 Conclusies en aanbevelingen	21
4.1 Conclusies	21
5 Literatuur	23

Bijlage(n)

1. Overzichtskaart
2. Toelichting natuurbeschermingswetgeving

Kenmerk R001-4691366PIP-gdj-V03-NL

1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de natuurbeschermingswetgeving die bij dit project relevant is, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Inleiding, aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Reeds tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

VOBRU b.v. is voornemens de Vlieghuislocatie in Gieten te renoveren. De hiermee gemoeide werkzaamheden vallen onder de categorie 'ruimtelijke ontwikkeling', zoals gedefinieerd in de Flora- en faunawet. De werkzaamheden dienen derhalve te worden getoetst aan de huidige natuurwetgeving.

In opdracht van VOBRU b.v. heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de huidige natuurwetgeving voor de voorgenomen ontwikkeling. De omvang en aspecten van de beoogde ingreep zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de vragen:

Welke natuurbeschermingswetgeving is van belang, in hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving, welke consequenties zijn daar aan verbonden, en wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Natuurbeschermingswetgeving

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming. *Soortbescherming* wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk. *Gebiedsbescherming* wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet beschermt Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk.

De planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen. Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurbeschermingswetgeving is opgenomen in bijlage 2.

De beoogde planlocatie is gelegen aan de Stationstraat in Gieten in de provincie Drenthe. De afstand tot het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied bedraagt meer dan 3 km. De afstand tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) bedraagt circa 500 m. Gezien het lokale karakter van de ingreep worden effecten op Natura 2000-gebieden en Ecologische Hoofdstructuur niet verwacht. Deze toetsing richt zich daardoor alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet.

1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 22 juli 2010
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data
- Vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake deskundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is bepaald welke soorten daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ingreep is vervolgens getoetst op deze soorten.

2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

De planlocatie is aan de Stationstraat gelegen in de gemeente Aa en Hunze. De planlocatie betreft de Vlieghuislocatie. Onderstaande figuur geeft de ligging van het plangebied weer. Een overzichtstekening met daarop de toekomstige situatie is te vinden in bijlage 1.

Figuur 2.1 Ligging plangebied (globaal begrensd)

Beoogde ontwikkeling

VOBRU b.v. is voornemens de Vlieghuislocatie in Gieten te renoveren. In de plannen worden twee nieuwe gebouwen gerealiseerd ter plaatse van de Stationstraat 5, 7 en 9. Bij de realisatie van de gebouwen wordt de huidige bebouwing, bestaande uit een autogarage met wasstraat, een pizzeria en een winkel, gesloopt. Daarnaast wordt de huidige groenstrook aan de achterzijde van de percelen gekapt ten einde ruimte te creëren voor de realisatie van gebouw twee met daarin 27 zorgwoningen. De werkzaamheden kunnen invloed hebben op (beschermde) natuurwaarden ter plaatse.

Figuur 2.2 Een indruk van planlocatie en omgeving

Linksboven: Groenstrook aan achterzijde autogarage

Rechtsboven: Boomgaard grenzend aan planlocatie

Linksonder: Groenstrook en schuurtjes Stationstraat 9

Rechtsonder: Gebouwen autogarage en aangrenzende groenstrook

2.2 Analyse aanwezige soorten

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (algemeen), tabel 2-soorten (beschermd) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf zijn de (potentieel) aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten beschreven. Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat het kilometerhok waarin het plangebied ligt met wisselende mate van volledigheid is onderzocht op het voorkomen van de verschillende soortgroepen uit de drie beschermingscategorieën. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterende veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

Flora

Op basis van gegevens van Natuurloket is het voorkomen van (strikt) beschermde (tabel 2 en 3) vaatplanten binnen de planlocatie uitgesloten. Ter verificatie is bij het oriënterende veldbezoek van 22 juli 2010 een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. Hierbij zijn groeiplaatsen, waarvan meer (strikt) beschermde vaatplanten afhankelijk zijn, niet aangetroffen. Om deze reden is het voorkomen van (strikt) beschermde vaatplanten binnen de planlocatie uitgesloten.

Zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens [Broekhuizen et al., 1992] is het voorkomen van de Eekhoorn, Steenmarter, Boomarter, Das en Waterspitsmuis op voorhand niet uit te sluiten. Ter verificatie zijn ook gegevens van Natuurloket geraadpleegd op het voorkomen van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren [Natuurloket/ 21 juli 2010].

Op basis van het veldbezoek is, door het ontbreken van geschikt habitat, het voorkomen van de Waterspitsmuis binnen de planlocatie uitgesloten. Ook het voorkomen van de Das is door de ligging in het centrum van Gieten, en daardoor het ontbreken van geschikt habitat, binnen de planlocatie uitgesloten.

De groenstrook aan de achterzijde van de planlocatie bevat ook enkele coniferen. Deze zijn door de afwezigheid van een goede verbinding met geschikt bosgebied in de omgeving en op basis van waarnemingen tijdens het veldbezoek niet geschikt bevonden voor het herbergen van nesten en nestplaatsen van Eekhoorn en Boomarter.

Van de Steenmarter is bekend dat deze in zowel bomen als gebouwen kan verblijven. Om deze reden zijn de te slopen gebouwen en de aanwezige bomen gecontroleerd op sporen of prooiresten van de Steenmarter. Bij deze controle zijn geen sporen of prooiresten aangetroffen. Om deze reden zijn verblijfplaatsen van de Steenmarter binnen de planlocatie niet te verwachten.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld.

Op basis van verspreidingsgegevens [Limpens et al., 1997] en gegevens van Natuurloket is het voorkomen van Baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis binnen de planlocatie op voorhand niet uit te sluiten.

Tijdens het veldbezoek zijn de te kappen bomen (Gewone es) en coniferen op de planlocatie gecontroleerd op voor vleermuizen geschikte holten. De betreffende bomen zijn compleet bedekt met klimop en bevatten geen geschikte holten. Ook de coniferen bevatten geen geschikte holten. Hierdoor is het niet te verwachten dat deze bomen en coniferen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen herbergen.

Ook de te slopen gebouwen zijn gecontroleerd op geschiktheid als verblijfplaats van vleermuizen (onder andere de gebouwde bewonende soorten Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger). Verblijfplaatsen in de gebouwen zijn niet aangetroffen, evenals sporen die duiden op verblijfplaatsen (uitwerpselen, geluid). Op basis van deze gegevens wordt het voorkomen van vleermuizen in de gebouwen niet verwacht.

Mogelijk is de planlocatie in gebruik als foerageergebied. De eerder genoemde groenstrook bevat ook een grasveld met hoog gras en een verwilderde tuin. Deze locaties zijn geschikt om te dienen als foerageergebied van vleermuizen.

Vleermuizen gebruiken lijnvormige structuren, zoals lanen en houtwallen, als vliegroute tussen verblijfplaats en foerageergebied. De aanwezige bomen zijn in de huidige situatie mogelijk ook in gebruik als vliegroute van vleermuizen.

Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een

aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën jaarrond beschermde soorten. Een overzicht hiervan is opgenomen in bijlage 2. Tijdens het veldbezoek is de planlocatie gecontroleerd op aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde broedvogels. Deze zijn hierbij niet aangetroffen en daarom binnen de planlocatie niet te verwachten.

De groenstrook aan de achterzijde van de planlocatie bevat veel bomen, struiken en heggen. De bomen en bodem zijn voor een aanzienlijk deel bedekt met klimop. De heggen en de aanwezige klimop bieden voldoende mogelijkheden voor het herbergen van broedlocaties van algemene broedvogels, zoals de Merel, Koolmees en Zwartkop.

Tijdens het veldbezoek is op de muur in de nok van het dak van een van de te slopen gebouwen (nummer 9) uitwerpselen van spreeuwen aangetroffen. De aanwezigheid van spreeuwen boven op het dak bevestigt het gebruik van het gebouw als nestlocatie.

Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens [van Uchelen, 2010] is het voorkomen van de Heikikker in de directe omgeving van de planlocatie niet uit te sluiten. Op basis van het veldbezoek van 22 juli 2010 is, onder andere door het ontbreken van geschikt voortplantingswater op de planlocatie, geen geschikt habitat aangetroffen voor deze soorten. Om deze reden is het voorkomen van strikt beschermde amfibieën uitgesloten.

In de huidige situatie is de planlocatie wel geschikt te dienen als overwinteringslocatie van algemene (tabel-1) amfibieën, zoals de gewone pad en de bruine kikker. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd, maar is wel de zorgplicht (bijlage 2) van toepassing.

Reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens [van Uchelen, 2010] is het voorkomen van Hazelworm, Levendbarende hagedis en Adder in de omgeving van de planlocatie niet uit te sluiten. Tijdens het veldbezoek is geen geschikt habitat aangetroffen voor de Adder en de Levendbarende hagedis. Deze zijn dan ook uitgesloten binnen de planlocatie. Tijdens het veldbezoek is een aantal voor de Hazelworm geschikte schuilplaatsen en houtwallen aangetroffen. De planlocatie ligt echter geïsoleerd in stedelijk gebied en is te klein om te dienen als leefgebied van de Hazelworm. Om deze redenen is het voorkomen van de Hazelworm binnen de planlocatie uitgesloten.

Vissen

Op de planlocatie bevindt zich geen geschikt oppervlaktewater voor beschermde vissoorten. Om deze reden is het voorkomen van (strikt) beschermde vissoorten binnen de planlocatie uitgesloten.

Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens [Bos et al., 2006 en EIS-Nederland et al., 2007] zijn binnen en in de omgeving van de planlocatie het Heideblauwtje en het Veenhooibeestje niet uit te sluiten. Het oriënterende veldbezoek heeft echter aangewezen dat zich binnen en in de directe omgeving van de planlocatie geen geschikt habitat voor (strikt) beschermde vlindersoorten bevindt. Zodoende worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht (hoewel een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten).

Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens [Dijkstra et al., 2002 en EIS-Nederland et al., 2007] en het veldbezoek worden binnen of nabij de planlocatie geen beschermde libellen verwacht (hoewel net als bij dagvlinders een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten).

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers, weekdieren en een kreeftachtige beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevatten geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van deze soorten wordt dan ook uitgesloten.

2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in de onderstaande tabel 2.1 de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijst soorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Kenmerk R001-4691366PIP-gdj-V03-NL

Tabel 2.1 Beschermden soorten (tabel 2/3) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied aanwezig kunnen zijn

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Vleermuizen	Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis die groene structuren gebruiken als foerageergebied of vliegroute
Broedvogels	Alle broedvogels in het bijzonder broedvogels van bos en struweel

Kenmerk R001-4691366PIP-gdj-V03-NL

3 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en is hiervoor een ontheffing van die wet noodzakelijk?

3.1 Inleiding

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

In de Flora- en faunawet is tevens een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Een nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 2.

3.2 Overzicht effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Tijdelijke invloeden:

- Geluid bij grondwerken
- Licht tijdens de bouwfase
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen

Permanente invloeden:

- Afbraak van gebouwen
- Kap van bomen
- Verwijderen van struweel en heggen
- Bouw woningen
- Aanleg tuin

3.3 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en). De andere soortgroepen worden in dit hoofdstuk dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

Vleermuizen

Ten zuiden en zuidoosten van de planlocatie bevinden zich een boomgaard, houtwallen en een weiland die geschikt zijn als foerageergebied voor vleermuizen. De groenstrook binnen de planlocatie is in de huidige situatie mogelijk in gebruik als foerageergebied. Bij het verdwijnen van de groenstrook zijn de boomgaard, houtwallen en het weiland goede alternatieve foerageergebieden en worden effecten niet verwacht. In de nieuwe situatie kan bij de inrichting ook nog rekening worden gehouden met vleermuizen. Een voorbeeld van een voor vleermuizen geschikte inrichting van de tuin is het planten van inheemse sterk geurende struiken en planten, zoals kamperfoelie, teunisbloem en marjolein. Hier komen veel insecten op af die vleermuizen aantrekken.

In de huidige situatie zijn de bomen en coniferen in de groenstrook mogelijk in gebruik als vliegroute tussen verblijfplaatsen in de omgeving en foerageergebied. Doordat er in de omgeving alternatieve vliegroutes aanwezig zijn worden geen effecten verwacht. In de nieuwe situatie kan bij de inrichting van de planlocatie, net als ten behoeve van foerageermogelijkheden, ook rekening worden gehouden met vliegroutes van vleermuizen. Dit kan door de aanplant van een structuur van bomen en hoge struiken.

Daarnaast dient verstoring van vleermuizen door gebruik van kunstlicht voorkomen worden. De toe te passen verlichting dient vooral naar de grond gericht te zijn. Hierdoor blijven alle groenstructuren onverlicht.

Vogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode.

Op de planlocatie zijn geen vaste verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels aangetroffen. De aangetroffen nestlocatie van Spreeuw en de potentiële aanwezigheid van verblijfplaatsen van Koolmees en Zwarte mees worden verwijderd bij de ruimtelijke ingreep. Verblijfplaatsen van deze soorten vallen onder categorie 5 en zijn derhalve alleen beschermd in de broedperiode, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden jaarronde bescherming vereisen. Doordat in de directe omgeving van het plangebied voldoende groene structuren aanwezig zijn (laanbeplanting, struwelen en gebouwen) zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden voor de Koolmees en Zwarte mees. In de directe omgeving van de planlocatie zijn tevens genoeg gebouwen waar spreeuwen nesten kunnen maken. Door de aanwezigheid van alternatieve nestlocaties zijn er geen zwaarwegende feiten om de aangetroffen verblijfplaatsen van Koolmees, Zwarte mees en Spreeuw jaarrond te beschermen. Bij de nieuwbouw kan overwogen worden nestkasten of vogelvides op te hangen.

3.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

Bij ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Reeds tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een mitigatie- en/of ontheffingsplicht geldt en of voldoende ecologisch mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden.

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Tabel 3.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Broedvogels, <i>tijdens broedseizoen</i>	Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen <i>mits</i> uitvoering werkzaamheden niet plaats vinden in de periode 15 maart tot en met 15 juli.	<i>Niet van toepassing</i>
Vleermuizen	Geen (aantasting van) foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen <i>mits</i> geen kunstlicht wordt gebruikt tijdens de sloop en inrichtingswerkzaamheden	<i>Niet van toepassing</i>

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Toetsing van de beoogde ingreep aan door de Flora- en faunawet beschermde natuurwaarden laat zien dat er geen soorten of soortgroepen zijn waarvoor een negatief effect verwacht wordt. Nader (veld)onderzoek naar de aanwezigheid en gebruik van de planlocatie door beschermde soorten is daarom niet nodig. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is evenmin nodig. Vanuit de Flora- en faunawet gelden daarom met uitzondering van de zorgplicht, geen beperkingen voor de beoogde ontwikkeling. De uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling is daarom reëel.

4 Conclusies en aanbevelingen

VOBRU b.v. is voornemens de Vlieghuislocatie in Gieten te renoveren. De hiermee gemoeide werkzaamheden vallen onder de categorie “ruimtelijke ontwikkeling”, zoals gedefinieerd in de Flora- en faunawet. De werkzaamheden dienen derhalve te worden getoetst aan de huidige natuurwetgeving. In opdracht van VOBRU b.v. heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de huidige natuurwetgeving voor de voorgenomen ontwikkeling.

4.1 Conclusies

- Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen kunnen worden geschaad door de verwijdering van groene structuren. Dit heeft geen consequenties voor vleermuizen omdat alternatieve gebieden en routes voor handen zijn en indien het gebruik van kunstlicht wordt vermeden
- De sloop van de gebouwen en het verwijderen van bomen en struiken dienen te worden gezien als een voor vogels verstorende activiteit. Daarom dienen deze werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen gestart te worden of te worden uitgevoerd
- De algemene zorgplicht (Flora- en faunawet) is van toepassing voor de uitvoering van de werkzaamheden

5 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[van Uchelen E, 2010]
Amfibieën en reptielen in Drenthe, verspreiding en levenswijze 2010. Werkgroep Amfibieën en Reptielen Drenthe. Profiel Uitgeverij, Bedum.

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]
Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

Kenmerk R001-4691366PIP-gdj-V03-NL

Bijlage

1

Overzichtskaart

Toekomstige situatie Vlieghuis

Bijlage

2

Toelichting natuurbeschermingswetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele omgeving van een aantal soorten jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alléén toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van LNV. De noodzaak tot het daadwerkelijk in bezit hebben van een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase.

Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

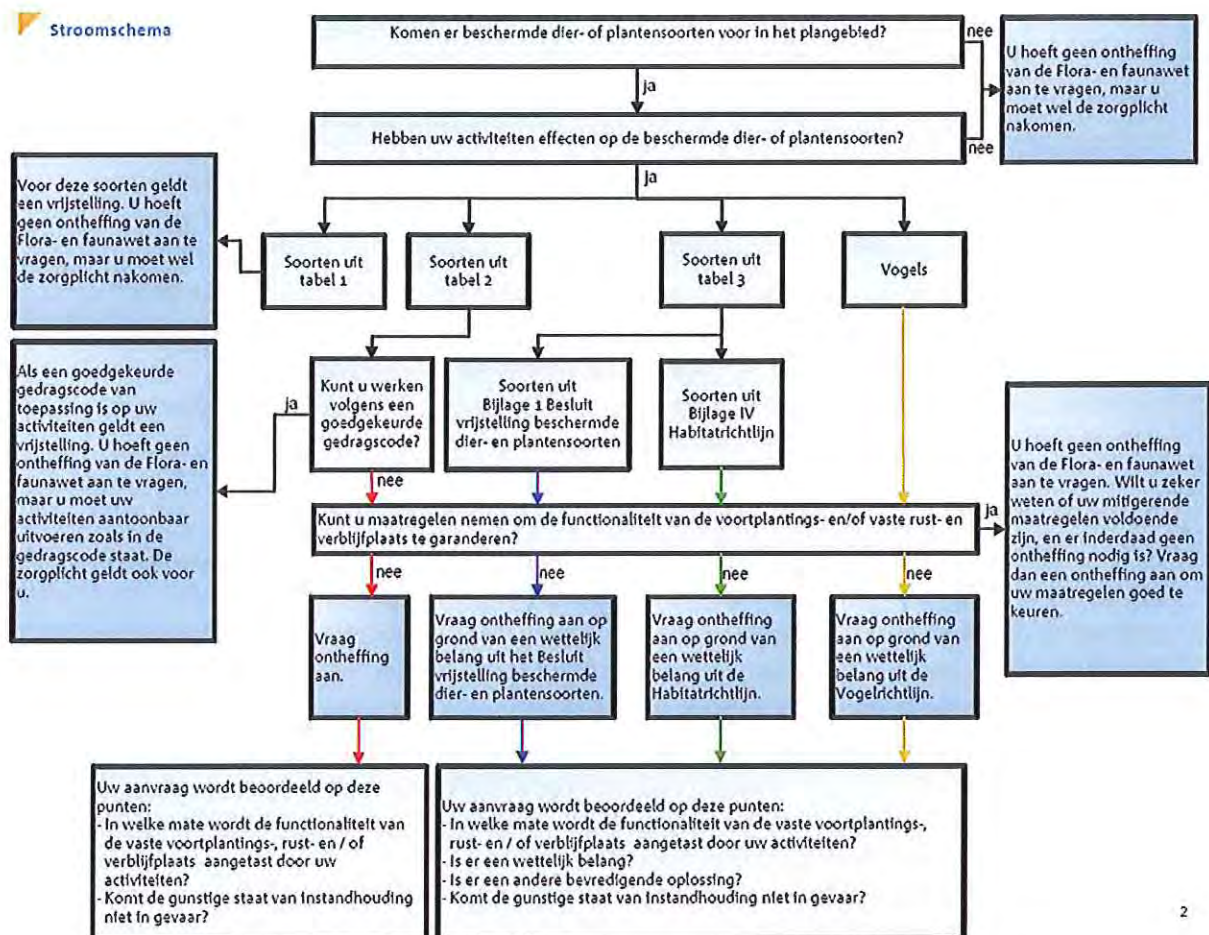
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2 en 3 soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van LNV goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2 of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de sterke aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van LNV (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd:

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mogen worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om de werkzaamheden 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen,

kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van LNV in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de "gunstige staat van instandhouding" van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van LNV geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van LNV eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹:

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit Bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

Voor tabel 3-soorten uit de Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan o.a. gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is voor alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 t/m 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk).

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 t/m 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd.

De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht*.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt in principe in het geheel géén ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) -*Volksgesondheid of openbare veiligheid*
 - Veiligheid van het luchtverkeer*
 - Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
 - Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de sterke aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van LNV, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken."

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is."

Over de Rode lijst

De Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn alleen beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt geschaard. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijst-soorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist. Dit is echter geen vaststaand feit.